

Vol 3, Nr 1, 2024

Fufos

FORSKNING & UTVECKLING
I FÖRSKOLA & SKOLA

Forskning och utveckling i förskola och skola (Fufos)

Piteå kommun

VOL 3, NR 1 2024

Forskning och utveckling i förskola och skola (Fufos)

ISSN: 2004-3635

Materialet publiceras via open access (öppen tillgång) under Creative Commons-licensen CC BY-NC-ND 4.0.

Ansvarig utgivare: Malin Westling

Redaktör: Ulrika Bergmark

Distribution: Utbildningsförvaltningen

Piteå kommun, 941 28 Piteå

Tfn: +46911-69600

Layout: Kommunikationsavdelningen, Piteå kommun

Elektronisk version tillgänglig på: www.pitea.se

Om tidskriften

Den populärvetenskapliga tidskriften *Forskning och utveckling i förskola och skola* (Fufos) har inrättats av Piteå utbildningsvetenskapliga råd. Tidskriften fyller en viktig funktion som gemensamt forum för aktörer i förskola, skola och universitet som intresserar sig för att utveckla och sprida kunskaper om praktiskt arbete med samverkande forskning och utveckling i förskola och skola. Syftet med tidskriften *Forskning och utveckling i förskola och skola* är att erbjuda lärare, rektorer och forskare en möjlighet att publicera lärdomar gjorda inom exempelvis: aktionsforskning, forskningscirklar, examensarbeten och forsknings- och utvecklingsprojekt som utgår från lärares och rektorers frågor kring det pedagogiska arbetet i förskola och skola. Genom att tidskriften vänder sig till författare inom såväl förskola och skola som universitet utgör den ett viktigt komplement till vetenskapliga tidskrifter och en unik publiceringsmöjlighet för yrkesverksamma inom skolan och ett forum för att generera och sprida beprövad erfarenhet.

Redaktör

Ulrika Bergmark, vetenskaplig ledare Piteå kommun och professor i pedagogik, Luleå tekniska universitet.

Redaktionsråd

Eva Alerby, professor i pedagogik, Luleå tekniska universitet.

Linda Andersson, rektor Pitholmsskolan, Piteå kommun.

Sara Cervantes, universitetslektor i pedagogik, Luleå tekniska universitet.

Sara Viklund, kommundoktorand, Piteå kommun & Umeå universitet.

Accepterade bidrag publiceras elektroniskt på Piteå kommuns hemsida (www.pitea.se). Materialet publiceras via open access (öppen tillgång) under Creative Commons-licensen CC BY-NC-ND 4.0, vilket innebär att det är tillåtet att sprida materialet, men endast i icke-kommersiella sammanhang. Texterna får inte bearbetas och författaren måste erkännas. Publicering medför inga kostnader. Arvode utgår ej, varken för publicerade bidrag eller för granskningsuppdrag. Både författare och tidskrift har upphovsrätt till innehållet.

Innehåll

- 5** "Tänka framåt, tänka bakåt, tänka runt och tillbaka" – rörelser i ett utvecklingsprojekt om undervisning i förskolan
Moa Frid, Erika Jonsson, Lena Johansson & Åsa Pettersson
- 20** Måste det vara kul hela tiden? En studie kring motivationsskapande faktorer som elever i årskurs 7–9 identifierar
Camilla Sundberg Thurfjell, Mimmi Lind-Löfgren, Anders Sundström, Katharina Harju & Teis Christiansen
- 30** Den magiska dockteaterlådan – Ett inspirerande läromedel för förskolan
Anders Råde
- 41** Undervisning och förhållningssätt som motiverar dagens elever till ökade kunskaper i ämnen
Anna Lagerlöf-Nordsvahn, Caroline Lindgren, Niclas Lyckander, Annika Malm, Elisabeth Pettersson & Birgitta Westerberg
- 60** På väg mot kollektivt lärande – inom ramen för samverkan mellan skola och universitet
Tord Göran Olovsson, Johan Hansson, Linda Granberg, Maria Lööf, Maria Markgren, Johanna Smitt & Andreas Westerberg

Måste det vara kul hela tiden? En studie kring motivationsskapande faktorer som elever i årskurs 7–9 identifierar

Camilla Sundberg Thurffjell, Mimmi Lind-Löfgren, Anders Sundström, Katharina Harju & Teis Christiansen

Sammanfattning

Projektet *Måste det vara kul hela tiden? En studie kring motivationsskapande faktorer för elever i åk 7–9* som denna artikel bygger på är genomförd vid en skola i norra Sverige. Syftet är att belysa och diskutera vad det är som motiverar eleverna på högstadiet. Utgångspunkten för projektet är våra samlade erfarenheter, genomförda litteratursökningar, samt olika empiriska studier. De metoder som vi använt oss av i studien är enkät, intervjuer i fokusgrupper och en gestaltande bilduppgift – detta för att få ett så brett empiriskt underlag som möjligt. Elever i årskurs 8 fick inledningsvis besvara en enkät och resultatet från den låg sedan till grund för utformandet av intervjufrågorna till fokusgrupperna. Vidare fick eleverna gestalta sina erfarenheter genom en bilduppgift. Det som kom fram vid analyserna av det empiriska materialet mynnade ut i det pedagogiska verktyget *Viljan*, som är tänkt att användas i samtal med elever om motivation.

Camilla Sundberg Thurffjell

Förstelärare, grundskollärare
bild och svenska
Nya Läroverket, Luleå
camilla.s.thurffjell@nlv.se

Anders Sundström

Grundskollärare matematik och
NO
Nya Läroverket, Luleå
anders.sundstrom@nlv.se

Teis Christiansen

Grundskollärare trä- och metallslöjd
Nya Läroverket, Luleå
teis.christiansen@nlv.se

Mimmi Lind-Löfgren

Grundskollärare bild
Nya Läroverket, Luleå
mimmi.lind-lofgren@nlv.se

Katharina Harju

Grundskollärare hem- och
konsumentkunskap
Nya Läroverket, Luleå
Katharina.harju@nlv.se

Inledning

Den här artikeln kommer att beskriva och diskutera en studie gjord inom ramen för ett ULF-projekt (Utbildning Lärande Forskning) i samarbete med LTU (Luleå tekniska universitet). I projektgruppen ingår fem pedagoger på högstadiet med olika ämneskompetenser samt en forskare vid LTU. Studien är genomförd på två högstadieskolor i Norrbotten och handlar om elevers motivation. Det undersökande arbetet utmynnade i skapandet av ett pedagogiskt hjälpmedel (*Viljan*) som kan användas i samtal med elever om motivation. Frågan projektgruppen initialt ställde var: *Vad är det som motiverar elever?*

Elevers motivation, framför allt när de nått högstadiet, är något som lärare ofta får arbeta med. För att alla ska vilja göra sitt bästa för att nå så långt som möjligt kunskapsmässigt, är motivation en viktig faktor. Det hör inte till ovanligheten att man som pedagog möts av elevers suckar och synpunkter på att det är tråkigt och funderingar på varför de ska jobba med den aktuella uppgiften. Elever kategoriserar ofta skolämnen eller uppgifter i roligt eller tråkigt. Projektgruppen ställde frågan, vad är det som gör skolarbetet roligt? Vad menar eleverna med ordet roligt? Måste det vara roligt hela tiden?

Högstadiet är en obligatorisk skolform och lärarna ska möjliggöra för samtliga elever att avsluta grundskolan med fullständiga betyg. Detta för att de ska kunna söka den gymnasieutbildning de är intresserade av och i framtiden kunna hitta ett meningsfullt arbete. För att göra detta möjligt och att ge alla elever en chans att nå sin fulla potential har projektgruppens samlade erfarenheter hittat just motivation som en nyckelfaktor. Kan lärare väcka elevernas motivation, inre som yttre, kommer den också kunna ge dem den grund de behöver för att klara sig vidare i livet och eventuella kommande studier. Dessutom går det att läsa rubriker i dagstidningar om att svenska elever halkar längre och längre efter den övriga världen i undersökningar som till exempel PISA. Detta sammantaget kändes därför relevant för studien.

Syftet med den studie som utgör grunden för denna artikel var att få en förståelse för vad som motiverar eleverna på högstadiet att göra sitt bästa.

Tidigare forskning om olika motivationsfaktorer

För att få en utgångspunkt i projektet inleddes arbetet med läsning av tidigare forskning kring ämnet motivation. Wery och Thomson (2013) menar att feedback och positiv respons har betydelse för att elever ska känna sig motiverade att göra sitt bästa i skolan. De skriver i sin artikel *Motivational strategies to enhance effective learning in teaching struggling students* att beröm hjälper eleverna att få en känsla av kompetens och ökar deras inre motivation. Öqvist och Malmström (2016) lyfter betydelsen av lärarens ledarskap för elevernas studiemotivation i artikeln *Teachers' leadership: a maker or a breaker of students' educational motivation*. De

menar att lärarens ledarskap influerar elevernas studiemotivation och spelar en stor roll för att få eleverna att prestera och klara av skolarbetet.

Betyg kan ses som ett problem men också som ett stöd för elevernas motivation. I boken av Boström och Bostedt (2022), *Motivation för lärande - Teoretiska perspektiv och didaktiska reflektioner*, anser författarna att betyg kan skapa stress och som följd dåligt mående, men att betyg även kan fungera som en morot och göra att elever strävar efter högre resultat.

Boström och Bostedt (2022) hävdar att lusten att lära grundar sig i nyfikenhet eller nyhetsbehov. Lusten kan också komma från tidigare känslor av att ha lyckats. Känslan av att lyckas kan också hålla intresset och förväntningar vid liv. Boström och Bostedt (2022) beskriver också att känslor har en betydande roll för motivation, lärande, utförande och förmåga att vara alert och fokuserad. Känslor- och stämninglägen samt attityder är betydelsefulla för alla prestationer.

Något som projektgruppen prioriterar i arbetet med elever och som Skolverket trycker på är vikten av trygghet och studiero i skolan. Boström och Bostedt (2022) poängterar att atmosfären i klassen anses vara betydelsefull för detta. Eleverna själva betonar vikten av att de känner sig trygga och bekväma i skolan, vilket bidrar till ökad studiemotivation och gör det lättare att arbeta med skoluppgifterna. Skaalvik och Skaalvik (2016) lyfter i *Motivation och lärande* att relationer har en yttre och inre dimension. Den yttre dimensionen beskriver hur eleven blir bemött av andra på skolan, både elever och vuxna. Den inre dimensionen beskriver hur eleven upplever att hen blir accepterad, inkluderad och omtyckt och om hen känner en trygghet. Om eleven upplever att läraren är stöttande blir eleven mer motiverad. Elever kan tappa sin motivation för skolarbetet om de upplever att de inte är omtyckta av lärare eller klasskompisar. Det är alltså viktigt för elevens motivation att hen känner sig trygg och accepterad av sin omgivning, där både klasskompisar och läraren är av stor betydelse.

Detta är något som återges hos Boström och Bostedt (2022). De beskriver att miljön, både den fysiska och psykiska, tycks påverka motivationen i olika grad. Men framför allt menar de att det är den psykiska miljön, att man känner sig trygg och bekväm, som gör att studiemotivationen ökar. Att göra klassrummen till en naturlig plats där eleverna blir motiverade att lära sig blir mycket lättare om både elever och lärare har en gemensam atmosfär där studieframgångar och motivation till att lära sig är förväntade och belönade, hävdar Öqvist, och Malmström (2017) i artikeln *What motivates students? A study on the effect of teacher leadership and students' self-efficacy*.

Studiens genomförande

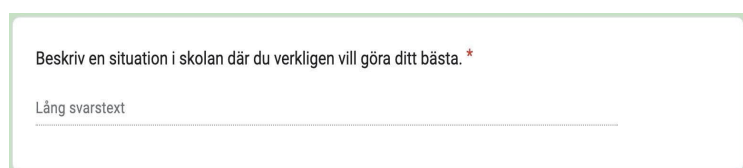
För att besvara studiens syfte har vi använt oss av olika metoder: enkät, fokusgruppsintervjuer och en gestaltande uppgift.

Enkät

Arbetet med att utforma enkäten inleddes genom att samla in synpunkter från skolornas cirka 70 pedagoger under en pedagogisk konferens. Pedagogerna fick diskutera i mindre grupper vad de uppmärksammat som motiverande faktorer för elever utifrån sina beprövade erfarenheter. Sedan lyftes de olika gruppernas synpunkter i en gemensam diskussion och reflektion. Synpunkterna delades med projektgruppen och utifrån dessa skapades ett underlag för frågor till en elevenkät.

Projektgruppen enades om att målgruppen för studien skulle utgå från elever i årskurs 8 eftersom de hunnit en bra bit in i sin skolgång och samlat på sig erfarenheter och lärdomar som skulle kunna vara till nytta för studien. En annan anledning till att projektgruppen valde årskurs 8 var praktisk, eleverna skulle finnas kvar i organisationen under hela projekttiden. Detta skulle ge projektgruppen möjlighet att följa upp med ytterligare frågor om behovet skulle uppstå.

Projektgruppen lade mycket fokus på att formulera frågor till enkäten för att de skulle bli så lättolkade som möjligt och verkligen ge relevant information. Sammanlagt innehöll enkäten 16 frågor varav två var öppna (se figur 1) och de övriga 14 var värderingsfrågor (se figur 2) där eleverna skattade svaren mellan 1–6, där 1 var av liten betydelse och 6 var mycket betydelsefullt. Frågorna utformades genom projektgruppens beprövade erfarenhet samt utifrån de synpunkter som inhämtats från kollegiet. Enkäten genomfördes på båda skolorna och besvarades digitalt av eleverna. Innan enkäten genomfördes hade berörda elever och vårdnadshavare fått ge samtycke till att delta i studien.

Beskriv en situation i skolan där du verkligen vill göra ditt bästa. *

Lång svarstext

Figur 1. Exempel på en öppen fråga

Hur viktigt är det att ÄMNET ÄR INTRESSANT OCH ROLIGT för att jag ska göra mitt bästa i skolan? *

1 2 3 4 5 6

Oviktigt Mycket viktigt

Figur 2. Exempel på fråga med skattningsskala

De öppna frågorna i enkäten analyserades gemensamt under två heldagar där alla i projektgruppen enskilt läste igenom samtliga svar och letade efter gemensamma nämnare och mönster. Efter det enskilda arbetet granskades materialet gemensamt i gruppen. Mönster och

gemensamma nämnare sammanställdes i en mindmap. Genom att synliggöra svaren kunde projektgruppen sedan gruppera och ordna dem under olika huvudområden. De frågor som besvarats med skattningsskala användes för att hitta de mest frekventa motivationsfaktorerna. Utifrån svaren i enkäterna utformades sedan frågeställningar till fokusgruppsintervjuer.

Fokusgruppsintervjuer

Intervjuerna genomfördes med tre fokusgrupper på en skola. Detta arbete gjordes mitt under pågående covid-19-pandemi vilket var anledningen till att fokusgrupperna kom från en av de två skolorna. Fokusgrupperna bestod av fyra elever i varje grupp. Det var ett gemensamt och medvetet val att inte utse medlemmarna i grupperna slumpmässigt. Elever valdes utifrån att de kände varandra, vilket skulle främja ett tryggt klimat där eleverna kände sig bekväma och vågade vara öppna i diskussionerna. Huvudsyftet med valet av elever var att få med elever som var villiga att dela sina tankar och åsikter. De utvalda eleverna fick sedan själva bestämma om de ville delta i intervjuerna eller inte. Intervjuerna leddes av tre pedagoger, två som fungerade som samtalsledare och en som var observatör. Observatörens roll var att lyssna och i slutet ställa eventuella förtydligande frågor. Något som poängterades noga för eleverna var att samtalet inte var något bedömningstillfälle, detta för att de skulle känna sig trygga och våga prata fritt och vara ärliga. Samtliga intervjuer spelades in och transkriberades senare. I transkriberingen är alla elever anonymiserade.

Fokusgruppsintervjuerna analyserades gemensamt i projektgruppen. Enskilt lyssnades och lästes alla intervjuer igenom för att identifiera gemensamma drag och mönster. Sedan sammanställdes allt som uppmärksammats i olika mindmaps, en mindmap för varje huvudområde (se figur 3), det vill säga ett område som förekom ofta och var övergripande för mer detaljerade svar. Det blev totalt fyra huvudområden: *feedback*, *arbetet är intressant och roligt*, *skolämnens betydelse* samt *trygghet och trivsel*.

Figur 3. Ett exempel på en mindmap, huvudområdet *trivsel*.

Gestaltande uppgift

För att ge eleverna ett kreativt tillfälle att uttrycka sig med hjälp av bild, genomfördes en gestaltande uppgift där eleverna fick skapa teckningar. Två lärare från projektgruppen genomförde detta med en klass i årskurs 8. Eleverna i klassen delades in i grupper om fyra där de först fick diskutera utifrån frågeställningen: *När är skolan intressant och rolig?* Grupperna delades sedan in i par. Paret fick fritt gestalta sina tankar och idéer genom teckning om hur skolan blir intressant och rolig. Efter detta presenterade de sina bilder för lärarna och beskrev dem med ord.

Resultat och diskussion

Efter att vi analyserat både enkäterna och intervjuerna fann vi att resultatet både förvånade oss och visade på det vi hade förväntat oss. Det som förvånade oss mest var när vi vid första analystillfället gick igenom enkäterna och dessa visade att relationen till läraren hade liten betydelse enligt eleverna. Vi hade förväntat oss att relationen till läraren skulle vara av större betydelse. Enligt Wery och Thomsons (2013) och våra samlade erfarenheter i yrket är relationen mellan elev och lärare av stor betydelse för att elever ska lyckas i skolan och att känna sig motiverade. Vi läste även i Öqvists och Malmströms (2016) artikel att lärarens ledarskap influerar elevens studiemotivation och spelar därför en kritisk och central roll för att få eleverna att vilja lära sig, prestera och klara av skolarbetet, det vill säga att hitta motivation till att göra sitt bästa. Med allt detta sammantaget trodde vi alltså att relationen till läraren skulle ha större betydelse för motivationen hos eleverna. Det var därför självklart att vi funderade mycket kring det enkäterna visade och vi ägnade mycket tid åt att försöka analysera detta. När vi skulle planera för intervjuerna i fokusgrupperna var det därför naturligt att relationen till läraren var en av frågorna som vi ville ställa. Under intervjuerna kom det sedan fram vid flera tillfällen att lärarens roll ändå hade en relativt stor betydelse. En elev uttryckte sig på detta sätt:

Det hänger också ihop det här med att läraren ska vara engagerad så visar det på att det har någon nytta. Men om läraren inte är engagerad så blir det så att om inte läraren är engagerad, varför ska vi vara det?

Under analysen av enkäterna som gjorts med elevgruppen hittade vi några gemensamma huvudområden som återkom hela tiden. Dessa områden var, som tidigare nämnts, *feedback*, *arbetet är intressant och roligt*, *skolämnens betydelse* samt *trygghet och trivsel*. Dessa fyra områden och frågan om lärarens betydelse blev grunden till frågorna vi ställde till fokusgrupperna.

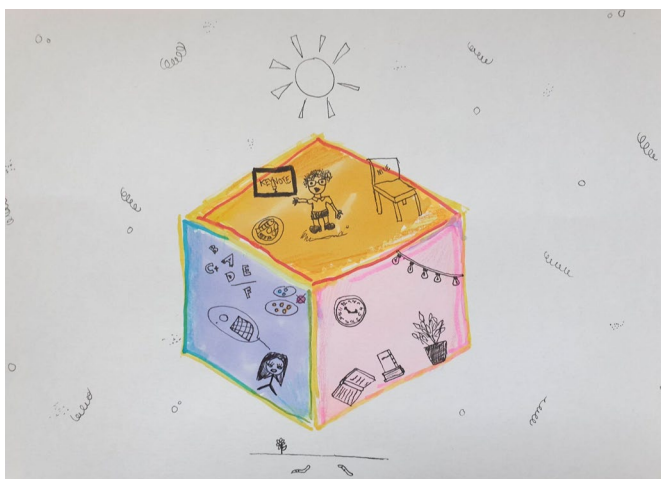
I analysen av intervjuerna jobbade vi återigen med mindmaps för att se mönster och gemensamma drag från de olika grupperna. Efter intervjuerna kunde vi bygga ut de fyra huvudområdena med underrubriker som de olika fokusgrupperna berörde i sina diskussioner. Under huvudområdet *feedback* kunde vi bland annat se att muntlig vägledning under arbetets

gång var motiverande, att betyg kunde ge motivation, men även att positiv respons gav motivation. Det huvudområde som vi ägnat mest tid åt och som förekom som svar mest frekvent i enkäterna var att när *arbetet var intressant och roligt* var eleverna motiverade. Vi ville få fatt i vad eleverna menade med “intressant och roligt”, vad dessa ord hade för betydelse för dem. Det vi bland annat kunde se efter intervjuerna var att relationen till läraren var viktig, att eleverna känner att de lyckas och att undervisningen är varierad, vilket gjorde det intressant och roligt. I huvudområdet *skolämnens betydelse*, sa eleverna bland annat att de ville bli allmänbildade och att olika ämnen var viktigare beroende på vad de tänkte att de ville göra i framtiden.

Vissa ämnen kanske man vet att man kommer att behöva i framtiden och vissa inte. Men man blir ju omotiverad om ... Det är ofta man känner att: Varför lär jag mig det här för? Jag kommer inte att ha någon nytta av det här. Jag vill inte lära mig det och det är då det blir som mest jobbigt (elev, åk 8, fokusgruppintervju).

Trygghet och trivsel är en central fråga på våra skolor och detta var något eleverna lyfte i både enkäterna och intervjuerna. Eleverna nämnde att om man känner trygghet i gruppen, att skolmiljön är trivsamt och att bemötandet av pedagogerna är viktiga för motivationen. En av eleverna uttryckte detta med följande ord: “Om man vet att jag har kompisar och vi har kul på rasterna och på lektionen. Då blir det också en motivation att vilja gå till skolan.”

Den gestaltande uppgiften bekräftade och förstärkte det vi redan sett i enkäterna och intervjuerna. I exemplet nedan har eleverna, via sin gestaltning, uttryckt vikten av att veta vad man ska göra, hur man ska göra det och hur länge man ska hålla på. Eleverna sa också att bilderna på kuben är det som gör skolan intressant och roligt (se figur 4).

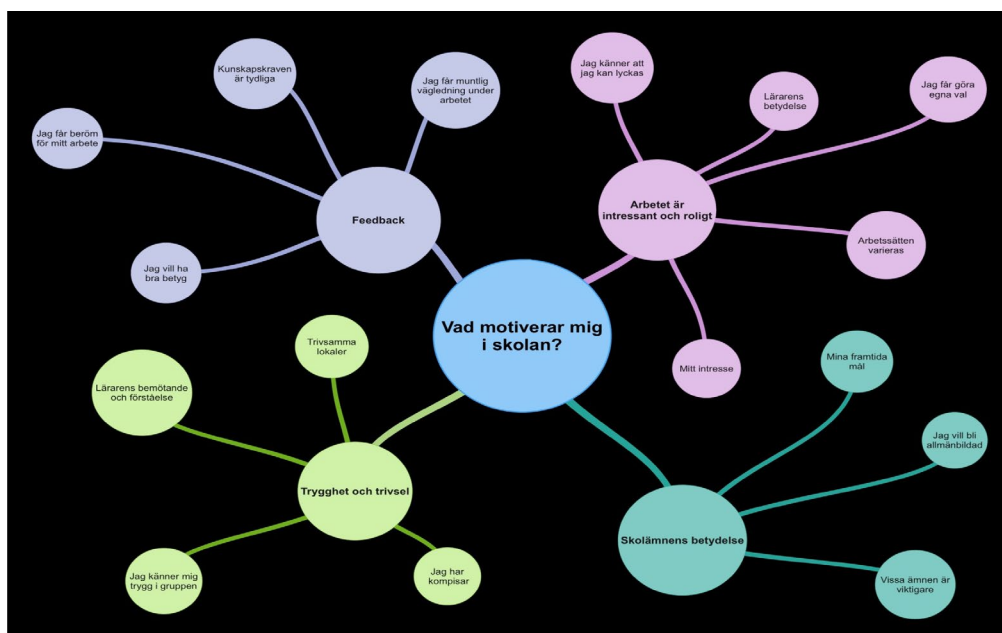

Figur 4. Exempel på en gestaltande uppgift.

När vi arbetat med analyserna av både enkäterna, intervjuerna och den gestaltande uppgiften såg vi att vad som motiverade elever kunde skilja sig mycket från elev till elev. Detta var något som fick oss i gruppen att förstå vad det kunde ha för betydelse i vardagen för oss pedagoger,

men även för de elever vi möter i skolan. I intervjuerna i fokusgrupperna var detta extra tydligt eftersom eleverna i den situationen kunde uttrycka sig mer fritt. Mindmaps var något vi använde oss av vid både analysen av enkäten och intervjuerna och därför kände vi att det var en form vi ville fortsätta med även för att redovisa det vi fått fram vid projektet.

Känslan i vår projektgrupp var att det var viktigt att resultatet av projektet var något som vi ville dela med oss av. Vi ville inte att vårt arbete skulle bli en hyllvärmare. Att få möjlighet att arbeta med projektet upplevde vi som en ynnest och att föra pedagogiska samtal på djupet är något vi sällan hinner med i vår vardag. Vi började diskutera hur vi skulle kunna dela denna upplevelse med våra kollegor, och även hur eleverna skulle kunna ta del av detta arbete. Det resultat vi analyserat fram i undersökningen kände vi var viktigt och gav oss en riktig “wow-upplevelse”. Det gav oss en insikt om hur vi som pedagoger skulle kunna arbeta med elevers motivation. Något vi snabbt kom fram till var att vi ansåg att det var viktigt att eleverna på våra skolor skulle kunna ta del av resultatet. Vi var länge inne på att göra en interaktiv gestaltning, där eleverna skulle kunna skriva lappar om motivation för att ta arbetet vidare och utveckla det ytterligare. Någon som även kändes viktigt var att vi ville få våra kollegor och elever att engagera sig aktivt för att nå samma insikter som oss i gruppen. Under processen av skissandet på gestaltningen växte en modell fram som vi kände var rätt. Det blev en visuell bild av de olika huvudområden som vi hade ringat in i analysen av enkäterna och intervjuerna. Efter många diskussioner kom vi fram till att modellen baserad på vår forskning passade bra som ett pedagogiskt hjälpmedel för att kunna synliggöra motivationsfaktorer. Vårt pedagogiska hjälpmedel har vi valt att kalla *Viljan* (se figur 5). Vi började med att testa *Viljan* själva i projektgruppen och resultatet var att det var helt olika saker som motiverade oss. Vi märkte på en gång att vi blev engagerade i frågan på nytt och tog diskussionen om motivation vidare.

Figur 5. Det pedagogiska verktyget *Viljan*.

Detta pedagogiska verktyg – *Viljan* – använder vi i klassrummet med eleverna för att locka fram reflektion kring det egna lärandet och vad som är motivationsskapande, men även inför till exempel utvecklingssamtal. Vår tanke med *Viljan* är därmed att man som pedagog ska kunna använda den i både enskilda samtal med elever och i gemensamma diskussioner i helklass. *Viljan* presenteras till exempel i helklass där eleverna ombeds att enskilt fundera över vad som motiverar dem just nu, därefter får de markera på *Viljan* vad de finner motiverande. Eleverna brukar få välja ut tre områden som de tycker stämmer in på vad som motiverar dem just nu. Med utgångspunkt i det eleverna markerat förs en gemensam diskussion. Vid ett utvecklingssamtal kan man tillsammans med vårdnadshavare titta på vad eleven angett som motiverande och föra ett samtal utifrån det.

Några avslutande reflektioner

Mycket forskning finns redan om vad läraren kan göra för att eleverna ska känna sig motiverade. Men vi i projektgruppen kände att man med *Viljan* kan få eleverna att utveckla sin egen förståelse för vad motivation är för dem och vilken betydelse den kan ha för deras utveckling. En viktig nyckel ligger i att medvetandegöra eleverna om hur olika det kan se ut beroende på vem du är, vilka erfarenheter du har samt i vilken kontext du befinner dig i.

När det pedagogiska hjälpmedlet *Viljan* var framtaget valde vi att introducera det för de elever som deltagit i projektet. Vi ville visa dem vad de bidragit med och hjälpt oss att ta fram. Vi har även under förra läsåret delat med oss av *Viljan* till våra kollegor och vi har gemensamt i kollegiet testat att arbeta med *Viljan* i olika elevgrupper och åldrar. Det vi funnit är att vi behöver jobba vidare med är hur vi introducerar *Viljan* för elever och hur vi ställer frågor kring deras *egen* motivation. Det är viktigt att eleverna fördjupar och förstår sin egen uppfattning om vad som motiverar dem samt vad det kan ha för positiv betydelse för deras egen utveckling. När man jobbar med *Viljan* i helklass har vi sett att det är viktigt att ge eleverna möjlighet att fundera enskilt och lämna in sina tankar till pedagogen innan man redovisar klassens “resultat”. Detta för att de inte ska bli påverkade av varandra och välja samma motivationsfaktorer som sina klasskamrater samt träna sig på att stå för sin egen personliga upplevelse av motivation.

Innan utvecklingssamtal kan man jobba med *Viljan* i förberedande samtal för att synliggöra och medvetandegöra eleven på att de själva äger nycklar till sitt eget driv och sin motivation. *Viljan* kan också fungera som ett pedagogiskt hjälpmedel för att anpassa undervisningen så att den passar en klass. Man kan även arbeta med *Viljan* i helklass som ett pedagogiskt hjälpmedel för att se vad gruppen på individnivå anser om motivation här och nu. Vi tänker att man som pedagog kan tillmötesgå och visa förståelse för vad som är viktigt och vad som fungerar för just den enskilde eleven eller gruppen. Om man som arbetslag eller pedagog kan utläsa att en grupp tycker att trygghet är viktigt för deras motivation kan man anpassa och arbeta med just den faktorn för att få i gång motivationen hos en grupp. Det kan vara så att pedagogen eller

arbetslaget har fått intrycket av att till exempel varierat arbetssätt passar gruppen medan *Viljan* visar att det i stället är något helt annat.

Det många elever i projektet lyfte, och som finns med som en av underrubrikerna i *Viljan*, är att det är viktigt att känna att man lyckas. Vid ett mentorssamtal skulle *Viljan* kunna fungera som en start för diskussioner om elevens eget lärande och motivation. Här skulle man på ett lättare sätt kunna identifiera vad som behövs för att individen ska kunna känna att hen ges möjlighet att få lyckas och känna sig motiverad. Vi tänker också att det kan bli intressant att återkomma till *Viljan* under högstadietiden för att se om motivationsfaktorer förändrats och prata om vad som gör att det ser ut på ett annat sätt nu än det gjorde förra gången. Det kanske även kan ge ökad förståelse för det egna lärandet.

Vi upplever att vi vill fortsätta att utveckla det didaktiska arbetet med *Viljan*. Vi behöver jobba vidare med frågorna som vi ställer i *Viljan*: vad ger de för resultat, vad säger de egentligen och hur kan vi använda dem. Vi har förstått att detta är ett helt nytt begreppsområde och ett nytt sätt att tänka för eleverna. *Viljan* kan även behövas justeras om den ska gå att användas med de yngre eleverna. Att jobba fram *Viljan* för lågstadiet skulle kräva ett helt nytt projektarbete och annat elevunderlag.

Referenser

- Boström, L., & Bostedt, G. (2022). *Motivation för lärande - Teoretiska perspektiv och didaktiska reflektioner*. Studentlitteratur.
- Skaalvik, E. M., & Skaalvik, S. (2016). *Motivation och lärande*. Studentlitteratur.
- Wery, J., & Thomson M. M. (2013). Motivational strategies to enhance effective learning in teaching struggling students. *Support for Learning*, 28(3), 103-108.
<https://doi.org/10.1111/1467-9604.12027>
- Öqvist, A., & Malmström, M. (2016) Teachers' leadership: a maker or a breaker of students' educational motivation. *School Leadership & Management*, 36(4), 365-380.
<https://doi.org/10.1080/13632434.2016.1247039>
- Öqvist, A., & Malmström, M. (2017) What motivates students? A study on the effect of teacher leadership and students' self-efficacy. *International Journal of Leadership in Education*, 21(2), 155-175. <http://dx.doi.org/10.1080/13603124.2017.1355480>

KONTAKT

[Ulrika Bergmark](#)

Redaktör och vetenskaplig ledare

ulrika.bergmark@pitea.se

0911-69 72 98

UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN

0911-69 60 00

www.facebook.com/pitea.se

www.pitea.se/forskningochutveckling

Piteå kommun